

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Kulttuuriperintöstrategiassa painopistelinjaukset, tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat mielestämme oikeita. Strategia on riittävän kunnianhimoinen ja laaja-alainen. Huomioidaan hyvin toimintaympäristön muutokset ja mahdollistaa nopeatkin reagoinnit muutostilanteissa.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Yhtenä tärkeänä osa-alueena suomalaisessa kulttuuriperinnössä on kädentaidot ja niiden säilyminen elävänä ja uudistuvana perintönä. Tähän työhön tarvitaan monialaista yhteistyötä museoiden, koulutuksen ja kolmannen sektorin välillä. Taidot eivät enää luonnostaan siirry sukupolvelta toiselle, vaan käsityökoulutuksen merkitys kädentaitojen välityksessä on kasvanut. Käsityökoulutus Suomessa on kaventunut, joten tarvitaan lisäresursseja opetukseen. Tulisi turvata vanhojen taitajien osaamisen tallentaminen ja välittäminen uusille tekijöille. Mestari-kisälli koulutusmallin vahvistamisella voisi olla yksi mahdollisuus ratkaista tätä ongelmaa.

Suomen käsityön museon tallennusvelvoite: Tekniikoiden, taitojen, objektien tallentamisella ja esittämisellä voidaan sekä estää tietotaidon häviäminen että innostaa omaa käsitöiden tekemistä.

Tiedon välitystä eri tahoille merkittävien aineistojen olemassaolosta ja mahdollisuudesta niiden hyödyntämiseen mm. tutkimukseen, käsityöläisille, harrastajille. Toimijoiden yhteistyöhön ja tiedon välittämiseen kannustetaan.

Käsityöalan koulutuksen turvaaminen huomioiden erityisalat esim. kultaseppäkoulutus. Perusopetuksessa taitoaineiden tuntimäärät turvattava peruskäsityötaitojen säilyttämiseksi Suomessa. Kansalaisten arkielämä taidot lisäävät merkittävästi kestävästä tulevaisuutta.

Strategiassa on mielestämme hyvin huomioitu aineeton kulttuuriperintö, mikä on keskeistä käsityökulttuurin ja sen historian kannalta.

Suomalainen kansallispukukulttuuri käsittää laaja-alaisesti sekä aineellista että aineetonta kulttuuriperintöä ulottuen pukeutumiskulttuurista erilaisiin valmistustapoihin. Alan koulutus säilyttää ja siirtää tiedollista ja taidollista osaamista eteenpäin. Monet kädentaidot ovat säilyneet

suomalaisten kansallispukujen kautta, koska pyrkimyksenä on valmistaa uusia kansallispukuja perinteisten tekniikoiden mukaan. Kansallispukuvalmistuksen avulla osaaminen on säilynyt elävänä. Perinteestä ammennetaan myös malleja, tekniikoita ym nykytuotteiden suunnitteluun ja valmistamiseen.

Kansalaistieteen avulla kerätään tieto-taitoa laajemmin ja mahdollistetaan osallistuminen oman tiedon/taidon jakamiseen ja kokemuksen välittämiseen muille.

Kommenttine lukuun 5.1

Moninainen yhteiskunta käsittää hyvin kulttuuriperinnön muuttumisen ajassa ja ymmärryksen laajentamisen, mikä on hyvin kuvattu strategiassa. Monikulttuurisuuden lisäksi tarvitaan täydennyksenä maininta alueellisista ominaispiirteistä ja alakulttuureista.

Kappaleessa voisi vielä huomioida aineettoman kulttuuriperinnön turvaaminen kulttuurikasvatuksen ja koulutuksen avulla.

Kommenttine lukuun 5.2

Tavoitteet ja toimenpidelinjaukset on hyviä ja huomioidaan myös kriittinen tarkastelu kestävyden kannalta sekä digitaalisuuden mahdollisuudet saavutettavuuden ja tasavertaisuuden kannalta. Kestävään elämäntapaan on monia hyviä esimerkkejä historiasta, suomalaisten kyvystä materiaalien uudelleenkäyttämiseen ja säästämiseen esim. räsymatto.

(s.35 viimeinen kappale tarkoitetaan varmaankin löydetään ratkaisuja monimuotoisuuden köyhtymisen estämiseen eikä köyhtymiseen.)

Kommenttine lukuun 5.3

Toimenpidelinjaukset huomioivat hyvin kädentaitojen merkityksen kasvatuksellisenä ja ihmisten arkeen liittyvänä asiana. Kädentaidot ovat globaali vuorovaikutteinen kieli. Kädentaidot ja käsillä tekeminen on yhteiskunnallisesti merkittävää hyvinvointia lisäävää ja terveyttä ylläpitävää toimintaa. Siksi kädentaitojen opetus- ja harrastamismahdollisuuksien tarjonnan tulee säilyä monipuolisena.

Kulttuurin ja kulttuuriperinnön tutkimusta tehdään monitieteellisesti oppilaitoksissa, mutta myös eri alojen asiantuntijoiden ja tutkijoiden toimesta.

Kommenttine lukuun 5.4

s. 42. Kokemuksemme mukaan kulttuuriperintöalan taitojen hyödyntäminen avaa uusia mahdollisuuksia yrittäjyydelle ja työllisyydelle esim. kansallispukujen valmistajat. Kansallispuvut sisältävät lukuisia erilaisia valmistustapoja - kankaiden kudonta, värjäys, ompelu, korujen ja metalliosien valmistus jne. - jotka tarjoavat monialaisesti hyödyntämismahdollisuuksia uusille

käsityöläisille. Hyvä, että strategiassa huomioidaan taloudellisten kannustimien merkitys ja kulttuuriperinnön arvoketjut.

Hyvä että on ymmärretty kulttuuriperinnön laaja-alainen merkitys ja mm. kuntien strategiatyöskentelyssä tietoisuus omasta kulttuuriperinnöstä vahvistaa alueen vetovoimaa – asukkaille ja matkailijoille. Alueellisuuden (tiedot, taidot – ilmiöt) ja sen omaleimaisuuden esille tuominen luo mielikuvan (ja onkin tae) kehittyvästä toimijasta, joka muistaa myös historian eli kulttuuriperinnön. Monikulttuurisuus ja uudet vaikutteet otetaan huomioon kokonaisuudessa.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Kulttuuriperinnöllä on merkittäviä yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Tarvitaan uutta tutkimusta museoiden vaikuttavuudesta tänä päivänä. Yritysten ymmärrys omasta kulttuuriperinnöstään ja sen esilletuonti lisää myös osaltaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Taloudellinen vaikutus yrityksille tulee hyötynä imago/brändityössä. Kulttuuriperinnöllä on merkittäviä yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Tarvitaan uutta tutkimusta museoiden vaikuttavuudesta tänä päivänä. Yritysten ymmärrys omasta kulttuuriperinnöstään ja sen esilletuonti lisää myös osaltaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Taloudellinen vaikutus yrityksille tulee hyötynä imago/brändityössä.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

-

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Kyllä toimeenpanosuunnitelma on tärkeä. Suunnitelmassa tulisi huomioida alueellinen tasa-arvo ja saavutettavuus. Resurssien turvaaminen pitkäaikaisen toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseen. Kulttuuriperinnön turvaamiseen kannustava julkinen tuki.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Strategian laatimisessa käytetty keskustelukompassi toimi hyvin monia tahoja yhdistävän keskustelun pohjana ja työvälineenä. Digitaalinen alusta mahdollisti laajemman osallistumisen ja siten alueellinen saavutettavuus parani.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Suomen käsityön museo (VALVA) on aktiivinen toimija käsityön kulttuuriperinnön, sen ilmiöiden ja aineellisen sekä aineettoman kulttuuriperinnön tallentajana, ylläpitäjänä, välittäjänä ja puolesta puhujana.

Rantala Taina
Jyväskylän kaupunki/Suomen käsityön museo

